

Codul familiei

Titlul I. DISPOZIȚII GENERALE

Capitolul I. LEGISLAȚIA FAMILIALĂ

Articolul 1. Legislația familială și alte acte ce conțin norme ale dreptului familiei

(1) Legislația familială constă din prezentul cod și din alte acte normative adoptate în cazurile și în limitele prevăzute de acesta.

(2) Guvernul este în drept să adopte acte normative în domeniul dreptului familiei în cazurile prevăzute de prezentul cod de alte legi și de decretele Președintelui Republicii Moldova.

(3) Dacă există divergențe între prezentul cod și convențiile și tratatele ce reglementează relațiile familiale, la care Republica Moldova este parte, au prioritate reglementările internaționale.

Articolul 2. Principiile de bază ale legislației familiale

(1) Familia și relațiile familiale în Republica Moldova sînt ocrotite de stat.

(2) Numai căsătoria încheiată la organele de stat de stare civilă (denumite în continuare *organe de stare civilă*) generează drepturile și obligațiile de soți prevăzute de prezentul cod.

(3) Relațiile familiale sînt reglementate în conformitate cu următoarele principii: monogamie, căsătorie liber consimțită între bărbat și femeie, egalitate în drepturi a soților în familie, sprijin reciproc moral și material, fidelitate conjugală, prioritate a educației copilului în familie, manifestare a grijii pentru întreținerea, educația și apărarea drepturilor și intereselor membrilor minori și ale celor inapți de muncă ai familiei, soluționare, pe cale amiabilă, a tuturor problemelor vieții familiale, inadmisibilitate a amestecului deliberat în relațiile familiale, liber acces la apărarea, pe cale judecătorească, a drepturilor și intereselor legitime ale membrilor familiei.

Articolul 3. Relațiile sociale reglementate de prezentul cod

Prezentul cod stabilește condițiile și modalitatea de încheiere, încetare și declarare a nulității căsătoriei, reglementează relațiile personale nepatrimoniale și patrimoniale născute din căsătorie, rudenie și adopție, precum și alte relații sociale similare celor familiale.

Articolul 4. Aplicarea legislației civile

Pentru reglementarea relațiilor personale nepatrimoniale și patrimoniale dintre membrii familiei, prevăzute la art.3, nereglementate de legislația familială, se aplică legislația civilă în măsura în care aceasta nu contravine esenței relațiilor familiale.

Capitolul 2. REALIZAREA ȘI APĂRAREA DREPTURILOR FAMILIALE

Articolul 5. Egalitatea în relațiile familial

(1) Toate persoanele căsătorite au drepturi și obligații egale în relațiile familiale, indiferent de sex, rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, opinie, apartenență politică, avere și origine socială.

(2) Drepturile și obligațiile familiale sînt legate de titularii lor și nu pot fi cedate persoanelor terțe.

Articolul 6. Realizarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor familiale

(1) Persoanele fizice își realizează de sine stătător drepturile ce le aparțin și iau naștere din relațiile familiale, dacă prezentul cod nu prevede altfel.

(2) Realizarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor familiale nu trebuie să lezeze drepturile, obligațiile, libertățile și interesele legitime ale altor membri ai familiei și ale altor persoane.

Articolul 7. Ocrotirea drepturilor familial

(1) Drepturile familiale sînt ocrotite de lege, cu excepția cazurilor cînd acestea sînt realizate contrar destinației sau contrar prevederilor legale.

(2) Drepturile familiale sînt ocrotite de autoritățile abilitate ale administrației publice, iar în anumite cazuri de mediatori și de instanțele judecătorești.

(3) Mijloacele de ocrotire a drepturilor familiale sînt stabilite de prezentul cod, de alte legi și acte normative.

(4) În orice conflict sau litigiu în relațiile familiale, care creează sau ar putea crea un pericol pentru creșterea și dezvoltarea normală a copilului sau care lezează sau afectează interesele lui legale, autoritatea tutelară recomandă membrilor familiei aflați în conflict sau litigiu soluționarea acestuia în cadrul unui proces de mediere.

Articolul 8. Aplicarea prescripției

(1) Cerințele ce țin de relațiile familiale sînt imprescriptibile, cu excepția cazurilor cînd termenele pentru apărarea dreptului lezat sînt prevăzute în mod expres de prezentul cod.

(2) La examinarea cerințelor ce țin de relațiile familiale, instanța judecătorească aplică normele care reglementează prescripția în conformitate cu prevederile articolelor respective ale Codului civil.

Titlul II. CĂSĂTORIA

Capitolul 3. CONDIȚIILE ȘI MODALITATEA DE ÎNCHEIERE A CĂSĂTORIEI

Articolul 9. Încheierea căsătoriei

1) Încheierea căsătoriei are loc la organele de stare civilă, precum și la alte organe abilitate prin lege.

(2) Drepturile și obligațiile juridice ale soților iau naștere din ziua înregistrării căsătoriei la organele de stare civilă.

Articolul 10. Declarația de căsătorie

(1) Declarația de căsătorie se depune personal de persoanele care doresc să se căsătorească la organul de stare civilă în a cărui rază teritorială se află domiciliul unuia dintre ei sau al părinților unuia dintre ei.

(2) În declarația de căsătorie, viitorii soți trebuie să indice că nu există nici un impediment legal la căsătorie.

(3) Depunerea declarației de căsătorie și înregistrarea căsătoriei au loc în modul stabilit pentru înregistrarea de stat a actelor de stare civilă.

Articolul 11. Condițiile de încheiere a căsătoriei

(1) Pentru încheierea căsătoriei este necesar consimțămîntul reciproc, neviciat, exprimat personal și necondiționat, al bărbatului și femeii care se căsătoresc, precum și atingerea de către ei a vîrstei matrimoniale.

(2) Persoanele care doresc să se căsătorească sînt obligate să se informeze reciproc despre starea sănătății lor.

Articolul 12. Modalitatea de încheiere a căsătoriei

(1) Încheierea căsătoriei se face în prezența persoanelor care se căsătoresc, după expirarea unui termen de cel puțin o lună din momentul depunerii de către ele a

declarației de căsătorie.

(2) Dacă există motive temeinice, la cererea persoanelor care doresc să se căsătorească, persoana responsabilă din cadrul organului de stare civilă poate reduce termenul indicat la alin.(1), iar în cazuri excepționale (pericol pentru viață, graviditate, nașterea copilului etc.), căsătoria poate fi încheiată chiar în ziua depunerii declarației.

(3) Termenul maximal ce se stabilește pentru încheierea căsătoriei nu va depăși două luni de la data depunerii declarației de căsătorie.

Articolul 13. Examenul medical al persoanelor care doresc să se căsătorească

(1) Persoanele care doresc să se căsătorească, la solicitare, pot efectua un examen medical gratuit, în scopul depistării bolilor sau a agenților patogeni ce pot fi transmiși copiilor, cu acordul informat al lor.

(2) Rezultatul examenului medical se comunică numai persoanei examinate.

(3) Modul, termenul și limitele examenului medical sînt stabilite de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

Articolul 14. Vîrsta matrimonială

1) Vîrsta matrimonială minimă este de 18 ani.

(2) Pentru motive temeinice, se poate încuviința încheierea căsătoriei cu reducerea vîrstei matrimoniale, dar nu mai mult decît cu doi ani. Reducerea vîrstei matrimoniale va fi încuviințată de autoritatea tutelară locală în a cărei rază teritorială își au domiciliul persoanele care doresc să se căsătorească, în baza cererii acestora și acordului părinților minorului.

Articolul 15. Impedimente la căsătorie

(1) Nu se admite încheierea căsătoriei între:

- a) persoane dintre care cel puțin una este deja căsătorită;
- b) rude în linie dreaptă pînă la al IV-lea grad inclusiv, frați și surori, inclusiv cei care au un părinte comun;
- c) adoptator și adoptat;
- d) adoptat și rudă a adoptatorului în linie dreaptă, pînă la al II-lea grad inclusiv;
- e) curator și persoană minoră aflată sub curatela acestuia, în perioada curatelei;

f) persoane dintre care cel puțin în privința uneia este instituită o măsură de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă) și lipsește autorizarea prevăzută de lege la încheierea căsătoriei;

g) persoane condamnate la privațiune de libertate în perioada când ambele își ispășesc pedeapsa;

h) persoane de același sex.

(2) Orice persoană poate face opunere la căsătorie, dacă există un impediment legal ori dacă nu sînt îndeplinite alte cerințe ale legii, expunîndu-și în scris motivele și anexînd dovezile invocate. Organul de stare civilă este obligat să verifice opunerile și, dacă acestea se confirmă, să refuze încheierea căsătoriei.

Capitolul 4. DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE PERSONALE ALE SOȚILOR

Articolul 16. Egalitatea soților în relațiile familiale

(1) Toate problemele vieții familiale se soluționează de către soți în comun, în conformitate cu principiul egalității lor în relațiile familiale.

(2) Fiecare dintre soți este în drept să-și continue ori să-și aleagă de sine stătător îndeletnicirea și profesia.

(3) Soții își determină domiciliul în mod liber și independent.

(4) Relațiile dintre soți se bazează pe stimă și ajutor reciproc, pe obligații comune de întreținere a familiei, de îngrijire și educație a copiilor.

Articolul 17. Alegerea numelui de familie de către soți

(1) La încheierea căsătoriei, soții, la dorință, își aleg numele de familie al unuia dintre ei sau cel format prin conexarea numelor ambilor drept nume de familie comun ori fiecare dintre ei își păstrează numele de familie pe care l-a purtat pînă la căsătorie, ori conexează numele de familie al celuilalt soț la numele de familie propriu.

(2) Conexarea numelor de familie nu se admite cînd cel puțin unul dintre ele este dublu.

(3) Schimbarea numelui de familie al unuia dintre soți nu implică schimbarea numelui de familie al celuilalt soț.

(4) În momentul înregistrării divorțului, soții pot păstra numele de familie ales la încheierea căsătoriei sau pot reveni la numele de familie purtat pînă la încheierea acestei căsătorii.

Articolul 18. Relațiile nepatrimoniale ale soților

- (1) Relațiile nepatrimoniale ale soților sînt reglementate de prezentul cod.
- (2) Soții își datorează reciproc sprijin moral și fidelitate conjugală.

Capitolul 5. REGIMUL LEGAL AL BUNURILOR SOȚILOR

Articolul 19. Noțiunea regimului legal al bunurilor soților

- (1) Bunurile dobîndite de către soți în timpul căsătoriei sînt supuse regimului proprietății în devălmășie.
- (2) Regimul legal al bunurilor soților acționează în măsura în care nu este modificat de contractul matrimonial.

Articolul 20. Proprietatea în devălmășie a soților.

- (1) Bunurile dobîndite de către soți în timpul căsătoriei aparțin ambilor cu drept de proprietate în devălmășie, conform legislației.
- (2) Sînt proprietate în devălmășie bunurile procurate din contul:
 - a) veniturilor obținute de fiecare dintre soți din:
 - activitatea de muncă;
 - activitatea de întreprinzător;
 - activitatea intelectuală;
 - b) premiilor, indemnizațiilor și altor plăți, cu excepția celor care au un caracter de compensare (ajutor material, despăgubire pentru vătămarea sănătății etc.);
 - c) altor mijloace comune.
- (3) Sînt proprietate în devălmășie a soților bunurile mobile și imobile, valorile mobiliare, depunerile și cotele de participație în capitalul social din instituțiile financiare sau societățile comerciale, care au fost construite, constituite, procurate sau făcute din contul mijloacelor comune, precum și alte bunuri dobîndite în timpul căsătoriei, chiar dacă sînt procurate sau depuse pe numele unuia dintre soți.
- (4) Dreptul la proprietate în devălmășie se extinde și asupra soțului care nu a avut un venit propriu, fiind ocupat cu gospodăria casnică, cu educația copiilor sau din alte motive temeinice.

(5) Sînt proprietate în devălmășie a soților bunurile care au fost dobîndite din ziua încheierii căsătoriei pînă în ziua încetării acesteia. Instanța judecătorească este în drept, în baza cererii soțului interesat care nu este vinovat de desfacerea căsătoriei, să declare bunurile dobîndite de către el în perioada cît soții au dus gospodării separate proprietate a acestuia.

Articolul 21. Dreptul soților de a poseda, folosi și dispune de bunurile comune

(1) Soții, de comun acord, posedă, folosesc și dispun de bunurile comune.

(2) Fiecare dintre soți este în drept să încheie convenții prin care să dispună de bunurile comune, cu excepția bunurilor imobile, acordul celuilalt soț fiind prezumat.

(3) Convenția contrară dispozițiilor prezentului cod, prin care se micșorează ori se suprimă comunitatea de bunuri, este declarată nulă de către instanța judecătorească.

(4) Convenția încheiată de unul dintre soți poate fi declarată nulă de către instanța judecătorească, la cererea celuilalt soț, dacă se va stabili că cealaltă parte a convenției a știut sau trebuia să fi știut că al doilea soț este împotriva încheierii convenției respective. Cererea privind declararea nulității convenției poate fi depusă în termen de 3 ani din momentul cînd celălalt soț a aflat sau trebuia să fi aflat despre încheierea acesteia.

(5) Unul dintre soți nu poate, fără consimțămîntul expres al celuilalt, să rezilieze contractul de închiriere a spațiului de locuit, să înstrăineze casa sau apartamentul ori să limiteze prin acte juridice dreptul la locuință al celuilalt soț.

Articolul 22. Proprietatea personală a soților

(1) Bunurile care au aparținut fiecăruia dintre soți pînă la încheierea căsătoriei și bunurile primite în dar, obținute prin moștenire sau în baza altor convenții gratuite de către unul dintre soți în timpul căsătoriei, sînt proprietate personală a fiecăruia dintre soți.

(2) Lucrurile de uz personal (îmbrăcămintea, încălțăminte și alte obiecte), cu excepția bijuteriilor de preț și altor obiecte de lux, sînt proprietate personală a soțului care le folosește, indiferent de timpul și modul de dobîndire.

Articolul 23. Recunoașterea bunurilor personale ale soților proprietate în devălmășie a acestora

Bunurile ce aparțin fiecăruia dintre soți pot fi recunoscute de instanța judecătorească proprietate în devălmășie a acestora dacă se va stabili că, în timpul căsătoriei, din contul mijloacelor comune ale soților sau al mijloacelor unuia dintre soți ori în urma

muncii numai a unuia dintre soți, valoarea acestor bunuri a sporit simțitor (reparație capitală, reconstrucție, reutilare, reamenajare etc.).

Articolul 24. Urmărirea bunurilor soților

(1) Fiecare soț răspunde pentru obligațiile proprii cu bunurile proprietate personală și cu cota-parte din proprietatea în devălmășie, care poate fi determinată de către instanța judecătorească la cererea creditorului.

(2) Soții răspund cu întreg patrimoniul lor pentru obligațiile care au fost asumate în interesul familiei, fie și numai de unul dintre ei, precum și pentru repararea prejudiciului cauzat ca urmare a săvârșirii de către ei a unei infracțiuni, dacă prin aceasta au sporit bunurile comune ale soților.

Articolul 25. Împărțirea proprietății în devălmășie a soților

(1) Împărțirea proprietății în devălmășie a soților poate fi făcută atât în timpul căsătoriei, cât și după desfacerea ei, la cererea oricăruia dintre soți.

(2) Proprietatea în devălmășie poate fi împărțită în baza acordului dintre soți.

(3) În caz de neînțelegere, determinarea cotei-părți a fiecărui soț în proprietatea în devălmășie, precum și împărțirea acesteia în natură, se face pe cale judecătorească.

(4) La împărțirea proprietății în devălmășie, instanța judecătorească, la cererea soților, stabilește bunurile ce urmează să fie transmise fiecăruia dintre ei. Dacă unuia dintre soți îi sînt transmise bunuri care depășesc cota ce-i revine, celuilalt soț i se poate stabili o compensație bănească sau de altă natură.

(5) Bunurile procurate pentru copiii minori (îmbrăcăminte, încălțăminte, rechizite școlare, instrumente muzicale, jucării etc.) se transmit gratuit soțului împreună cu care locuiesc copiii.

(6) Depunerile făcute de soți pe numele copiilor lor minori sînt proprietate a copiilor și nu se iau în considerare la partaj.

(7) Dacă bunurile comune au fost împărțite în timpul căsătoriei, acestea devin bunuri personale ale soților, iar bunurile care nu au fost împărțite, precum și bunurile dobîndite ulterior de către soți, sînt proprietate în devălmășie a acestora.

(8) Pentru împărțirea bunurilor proprietate în devălmășie a soților a căror căsătorie a fost desfăcută, se stabilește un termen de prescripție de 3 ani.

Articolul 26. Determinarea cotelor-părți în proprietatea în devălmășie a soților

(1) La împărțirea proprietății în devălmășie a soților și determinarea cotelor-părți din aceasta, părțile soților sînt considerate egale dacă contractul matrimonial nu prevede altfel.

(2) Instanța judecătorească este în drept să diferențieze cotele-părți în proprietatea în devălmășie a soților, ținînd cont de interesele unuia dintre soți și/sau de interesele copiilor minori.

(3) La împărțirea proprietății în devălmășie a soților, datoriile comune se împart între ei proporțional cotelor-părți ce le-au fost repartizate.

Capitolul 6. REGIMUL CONTRACTUAL AL BUNURILOR SOȚILOR

Articolul 27. Contractul matrimonial

Contractul matrimonial este convenția încheiată benevol între persoanele care doresc să se căsătorească sau între soți, în care se determină drepturile și obligațiile patrimoniale ale acestora în timpul căsătoriei și/sau în cazul desfacerii acesteia.

Articolul 28. Încheierea contractului matrimonial

(1) Contractul matrimonial poate fi încheiat pînă la înregistrarea căsătoriei sau, în orice moment, în timpul căsătoriei.

(2) Contractul matrimonial, încheiat pînă la înregistrarea căsătoriei intră în vigoare la data înregistrării acesteia.

(3) Contractul matrimonial se încheie în formă scrisă și se autentifică notarial. Nerespectarea acestor prevederi atrage nulitatea contractului.

Articolul 29. Conținutul contractului matrimonial

(1) Prin contractul matrimonial soții pot modifica regimul legal al proprietății în devălmășie stabilit la art.20.

(2) Contractul matrimonial poate stabili că toate bunurile dobîndite de fiecare dintre soți în timpul căsătoriei sînt proprietate personală a soțului care le-a dobîndit.

(3) Contractul matrimonial încheiat în timpul căsătoriei nu are acțiune retroactivă. Bunurile dobîndite pînă la încheierea contractului sînt supuse regimului legal prevăzut de prezentul cod.

(4) Soții sînt în drept să determine în contractul matrimonial drepturile și obligațiile privind întreținerea reciprocă și modul de participare a fiecăruia la veniturile obținute de fiecare dintre ei și la cheltuielile comune, bunurile ce vor fi transmise fiecăruia

dintre soți în caz de partaj, precum și să stabilească alte clauze patrimoniale, inclusiv sancțiuni patrimoniale pentru soțul culpabil de desfacerea căsătoriei.

(41) Soții pot include în contractul matrimonial clauza de mediere.

(5) Drepturile și obligațiile prevăzute în contractul matrimonial pot fi limitate la un anumit termen sau pot fi puse în dependență de survenirea sau nesurvenirea anumitelor condiții.

(6) Părțile nu sînt în drept să stipuleze în contractul matrimonial clauze care ar afecta capacitatea juridică sau de exercițiu a soților, dreptul lor de adresare în instanța judecătorească pentru reglementarea relațiilor personale dintre ei, inclusiv a drepturilor și obligațiilor dintre ei și copiii lor, care ar limita dreptul soțului inapt de muncă la întreținere, care ar leza drepturile și interesele legitime ale soților sau ale unuia dintre ei, precum și clauze care contravin principiilor și naturii relațiilor familiale.

Articolul 30. Modificarea și rezilierea contractului matrimonial

(1) Contractul matrimonial poate fi modificat sau, reziliat în orice moment, în baza acordului dintre soți. Acordul privind modificarea sau rezilierea contractului matrimonial se întocmește în scris și se autentifică notarial.

(2) Nu se admite refuzul, unilateral de executare a clauzelor contractului matrimonial.

(3) La cererea unuia dintre soți, instanța judecătorească poate modifica sau rezilia contractul matrimonial în modul și temeiurile prevăzute de Codul civil.

Articolul 31. Încetarea și declararea nulității contractului matrimonial

(1) Clauzele contractului matrimonial se sting din momentul încetării căsătoriei, cu excepția celor care au fost stipulate pentru perioada de după încetarea căsătoriei.

(2) Contractul matrimonial, în baza temeiurilor prevăzute de Codul civil, poate fi declarat nul, total sau parțial, de către instanța judecătorească.

(3) La cererea unuia dintre soți sau autorității tutelare, instanța judecătorească este în drept să declare nulitatea, totală sau parțială, a contractului matrimonial dacă acesta conține clauze care lezează drepturile și interesele unuia dintre soți, ale copiilor minori ori ale altor persoane ocrotite prin lege.

Articolul 32. Garanțiile drepturilor creditorilor la încheierea, modificarea și rezilierea contractului matrimonial

(1) Fiecare dintre soți este obligat să înștiințeze creditorii săi despre încheierea, modificarea sau rezilierea contractului matrimonial. În cazul neexecutării acestei

obligații, soțul debitor răspunde pentru obligațiile sale indiferent de conținutul contractului.

(2) Creditorii soțului debitor pot cere modificarea sau rezilierea contractului matrimonial dacă acesta le lezează drepturile și interesele ocrotite prin lege.

Capitolul 7. ÎNCETAREA CĂSĂTORIEI

Articolul 33. Temeiurile încetării căsătoriei

(1) Căsătoria încetează în urma decesului sau a declarării pe cale judecătorească a decesului unuia dintre soți.

(2) Căsătoria poate înceta prin divorț (desfacere), în baza cererii unuia sau a ambilor soți ori a tutorelui soțului în privința căruia s-a instituit măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei.

Articolul 34. Limitarea dreptului soțului de a cere desfacerea căsătoriei

În lipsa acordului soției, soțul nu poate cere desfacerea căsătoriei în timpul gravidității acesteia și timp de un an după nașterea copilului dacă acesta s-a născut viu și trăiește.

Articolul 35. Modalitatea de desfacere a căsătoriei

În cazurile prevăzute la art. 36 alin. (1) și (2), căsătoria se desface de către organul de stare civilă, în cazurile prevăzute la art. 36 alin. (4) și (5) și la art. 37 – pe cale judecătorească, iar în condițiile prevăzute la art. 41 și 42 din Legea nr. 246/2018 privind procedura notarială – de către notar.

Articolul 36. Desfacerea căsătoriei la organull stare civilă

(1) În baza acordului comun al soților, în cazurile în care între aceștia nu există neînțelegeri referitoare la partajul proprietății comune în devălmășie, la întreținerea, educația și domiciliul copiilor minori comuni sau la întreținerea unuia dintre soți, căsătoria este desfăcută la organul de stare civilă în a cărui rază teritorială se află domiciliul unuia dintre soți. Soții participă la desfacerea căsătoriei în condițiile Legii nr.100/2001 privind actele de stare civilă.

(2) La cererea unuia dintre soți, căsătoria poate fi desfăcută la organul stare civilă dacă celălalt soț:

a) este supus unei măsuri de ocrotire judiciare;

b) a fost declarat dispărut;

c) a fost condamnat la privațiune de libertate pe un termen mai mare de 3 ani.

(3) Desfacerea căsătoriei și eliberarea certificatului de divorț au loc după expirarea termenului de o lună din ziua depunerii cererii de divorț.

(4) În cazul apariției litigiilor între soți cu privire la copii, la partaj sau la întreținerea unuia dintre soți, desfacerea căsătoriei se face pe cale judecătorească.

(5) Dacă, după desfacerea căsătoriei de către organul stare civilă, între soți apar litigii referitoare la partaj, la întreținerea, educația și domiciliul copiilor minori comuni sau la întreținerea unuia dintre soți, acestea se vor soluționa pe cale judecătorească.

Articolul 37. Desfacerea căsătoriei de către instanța judecătorească

(1) Dacă soții au copii minori comuni și nu au ajuns la un acord privind întreținerea, educația și domiciliul acestora sau în lipsa acordului la divorț al unuia dintre soți, cu excepția cazurilor prevăzute la art.36 alin.(2) și a cazurilor în care căsătoria a fost desfăcută prin încheiere notarială, desfacerea căsătoriei are loc pe cale judecătorească.

(2) Desfacerea căsătoriei are loc pe cale judecătorească și în cazurile când există acordul la divorț al ambilor soți, însă unul dintre ei refuză să se prezinte la organul stare civilă pentru soluționarea problemei.

(3) Instanța judecătorească va desface căsătoria dacă va constata că conviețuirea soților și păstrarea familiei în continuare sînt imposibile.

(4) Dacă, în procesul examinării cererii de desfacere a căsătoriei, unul dintre soți nu-și dă acordul la divorț, instanța judecătorească va amîna examinarea cauzei, stabilind un termen de împăcare de la o lună la 6 luni, cu excepția cauzelor de divorț pornite pe motivul violenței în familie confirmate prin probe.

(5) Dacă măsurile de împăcare nu au dat efecte și soții continuă să insiste asupra divorțului, instanța judecătorească va satisface cererea respectivă.

Articolul 38. Soluționarea litigiilor de către instanța judecătorească în procesul desfacerii căsătoriei

(1) La desfacerea căsătoriei, soții pot prezenta instanței judecătorești un acord privind împărțirea bunurilor lor proprietate în devălmășie și plata pensiei de întreținere a copiilor și a unuia dintre soți, indicînd mărimea acesteia, precum și privind determinarea părintelui împreună cu care vor locui copiii minori comuni.

(2) În cazul lipsei unui acord între soți prevăzut la alin.(1) sau dacă se va dovedi că acordul lezează drepturile și interesele copiilor minori sau ale unuia dintre soți,

instanța judecătorească este obligată:

a) să împartă, la cererea soților (a unuia dintre ei), bunurile lor proprietate în devălmășie;

b) să determine care dintre părinți va plăti pensia de întreținere a copiilor minori și mărimea acesteia;

c) să stabilească, la cererea soțului care are dreptul la pensia de întreținere de la celălalt soț, mărimea și modul de plată a acestei pensii;

d) să stabilească cu cine dintre părinți vor locui copiii minori după divorț.

3) Litigiile, altele decât cele expuse în prezentul articol, nu pot fi soluționate în procesul de desfacere a căsătoriei, cu excepția acțiunii de contestare a paternității la cererea soțului.

(4) Dacă, la împărțirea bunurilor proprietate în devălmășie a soților, vor fi atinse interesele persoanelor terțe, instanța judecătorească va dispune examinarea cererii respective într-un proces aparte.

Articolul 39. Momentul încetării căsătoriei

(1) În cazul desfacerii căsătoriei la organul stare civilă, la notar, aceasta încetează din ziua înregistrării divorțului, iar în cazul desfacerii căsătoriei pe cale judecătorească - din ziua când hotărîrea instanței judecătorești a rămas definitivă.

(2) Dacă problema divorțului a fost soluționată pe cale judecătorească, acesta urmează a fi înregistrat în modul prevăzut pentru înregistrarea de stat a actelor de stare civilă. Soții nu au dreptul să încheie o nouă căsătorie pînă la obținerea certificatului de divorț de la organul stare civilă în a cărei rază teritorială se află domiciliul acestora.

(3) Instanța judecătorească este obligată să transmită, în termen de 3 zile de la data când hotărîrea privind desfacerea căsătoriei a rămas definitivă, o copie a acesteia organul stare civilă din raza ei teritorială.

Articolul 40. Restabilirea căsătoriei în cazul apariției soțului declarat decedat sau dispărut

(1) În cazul apariției soțului declarat, în modul stabilit de lege, decedat sau dispărut și anulării hotărîrii respective a instanței judecătorești, organul stare civilă poate restabili căsătoria respectivă, la cererea comună a soților, dacă celălalt soț nu a încheiat o nouă căsătorie.

(2) În cazul restabilirii căsătoriei, se consideră că aceasta nu a fost întreruptă. Bunurile dobândite în perioada de absență a unuia dintre soți aparțin soțului care le-a dobândit.

Capitolul 8. DECLARAREA NULITĂȚII CĂSĂTORIEI

Articolul 41. Declararea nulității căsătoriei

(1) Instanța judecătorească va declara nulă căsătoria dacă aceasta:

a) a fost încheiată cu încălcarea prevederilor art.11, 13, 14 sau 15;

b) a fost încheiată când soții sau unul dintre ei nu a avut intenția de a crea o familie (căsătorie fictivă).

(2) Căsătoria declarată nulă se consideră ca atare din momentul încheierii ei.

(3) Instanța judecătorească este obligată să transmită, în termen de 3 zile de la data când hotărîrea privind declararea nulității căsătoriei a rămas definitivă, o copie a acesteia organului stare civilă din raza teritorială a instanței judecătorești.

Articolul 42. Persoanele care au dreptul să ceară declararea nulității căsătoriei

(1) Dreptul de a cere declararea nulității căsătoriei îl au următoarele persoane:

a) soțul minor, părinții lui (tutorii) sau autoritatea tutelară locală, dacă căsătoria a fost încheiată de o persoană care nu a atins vârsta matrimonială și această vîrstă nu a fost redusă în modul stabilit. După atingerea de către soțul minor a vârstei de 18 ani, dreptul de a cere declararea nulității căsătoriei îi aparține numai lui;

b) soțul ale cărui drepturi au fost încălcate prin încheierea căsătoriei;

c) soțul care nu a știut despre existența impedimentelor la căsătorie, tutorele soțului în privința căruia s-a instituit măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei, soțul din căsătoria precedentă nedeșfăcută, alte persoane ale căror drepturi și interese au fost lezate în urma căsătoriei încheiate cu încălcarea prevederilor art.15, precum și autoritatea tutelară locală, în cazurile menționate mai sus;

d) soțul de bună-credință, în cazul în care a fost încheiată o căsătorie fictivă.

(2) Examinarea cererii privind declararea nulității căsătoriei încheiate cu un minor care nu a atins vârsta matrimonială sau a căsătoriei încheiate cu încălcarea art. 15 alin. (1) lit. f) are loc cu participarea obligatorie a reprezentantului autorității tutelare locale.

Articolul 43. Împrejurările care înlătură nulitatea căsătoriei

(1) Instanța judecătorească poate recunoaște valabilă căsătoria dacă, în momentul examinării cauzei de nulitate, împrejurările care împiedicau încheierea acesteia au dispărut.

(2) Instanța judecătorească este în drept să respingă cererea de declarare a nulității căsătoriei în cazurile când aceasta a fost încheiată de către un minor care nu a atins vârsta matrimonială, dacă aceasta o cer interesele minorului sau dacă nu există acordul lui pentru încetarea căsătoriei.

(3) Căsătoria fictivă nu poate fi declarată nulă dacă, la momentul examinării cauzei, persoanele care au încheiat această căsătorie au creat deja o familie.

(4) Căsătoria nu poate fi declarată nulă după desfacerea ei, cu excepția cazurilor când a fost încheiată între rude a căror căsătorie este interzisă sau de către o persoană care, la momentul înregistrării căsătoriei, se află într-o altă căsătorie.

Articolul 44. Consecințele de declarare a nulității căsătoriei

(1) Căsătoria declarată nulă de către instanța judecătorească se consideră ca atare din ziua încheierii ei și nu dă naștere la drepturi și obligații între soți, cu excepțiile prevăzute de prezentul articol.

(2) Bunurile procurate în comun de către persoanele a căror căsătorie a fost declarată nulă aparțin acestora cu drept de proprietate în diviziune, iar contractul matrimonial se consideră nul.

(3) În cazul în care căsătoria este declarată nulă:

a) instanța judecătorească, la cererea soțului de bună-credință, este în drept să-l oblige pe celălalt soț la plata pensiei de întreținere, să aplice, la împărțirea bunurilor dobândite în comun pînă la declararea nulității căsătoriei, regulile stabilite de art.20, 25, 26, precum și să recunoască valabil, total sau parțial, contractul matrimonial;

b) soțul de bună-credință este în drept să ceară, în modul stabilit de legislația civilă, repararea prejudiciului moral și material cauzat.

(4) Soțul de bună-credință, după declararea nulității căsătoriei, este în drept să păstreze numele de familie ales la încheierea acesteia.

(5) Declararea nulității căsătoriei nu afectează drepturile copiilor născuți din această căsătorie.

Titlul III. RELAȚIILE JURIDICE DINTRE PĂRINȚI ȘI COPII

Capitolul 9. ATESTAREA PROVENIENȚEI COPILULUI

Articolul 45. Rudenia și afinitatea

(1) Rudenia este legătura bazată pe descendența unei persoane dintr-o altă persoană sau pe faptul că mai multe persoane au un ascendent comun. În primul caz, rudenia este în linie dreaptă, iar în al doilea caz - în linie colaterală.

(2) Gradul de rudenie se stabilește prin numărul de nașteri.

(3) Rudele unuia dintre soți sînt afinii celuilalt soț. Linia și gradul de afinitate sînt similare liniei și gradului de rudenie.

Articolul 46. Temeiurile apariției drepturilor și obligațiilor reciproce ale părinților și copiilor

Drepturile și obligațiile reciproce ale părinților și copiilor rezultă din proveniența copiilor, atestată în modul stabilit de lege.

Articolul 47. Stabilirea provenienței copilului

(1) Proveniența copilului de la mamă (maternitatea) se stabilește în baza documentelor care confirmă nașterea copilului de la mamă într-o instituție medicală.

(2) În cazul cînd copilul nu este născut într-o instituție medicală, maternitatea se stabilește pe baza documentelor medicale, a depozițiilor martorilor sau pe baza altor probe. Fiind informați despre un caz de naștere sau la adresarea mamei după naștere, instituția medico-sanitară/medicul de familie din localitate sînt obligați să întreprindă, în termen de 3 zile lucrătoare, măsurile necesare de constatare a nașterii copilului și, în cazul constatării acesteia, să elibereze certificatul medical constatator de naștere, chiar dacă mama nu are domiciliul în această localitate.

(3) Copilul născut din părinți căsătoriți ori în timp de 300 de zile din momentul desfacerii căsătoriei, declarării căsătoriei nule sau decesului soțului mamei copilului are ca tată pe soțul (fostul soț) al mamei, dacă nu a fost stabilit contrariul.

(4) Prezumția de paternitate a soțului (fostului soț) poate fi înlăturată printr-o declarație a soților (foștilor soți) depusă personal. În cazul în care soții (unul din ei) nu se pot prezenta personal, declarația se autentifică notarial și se expediază la organul de stare civilă.

(5) Paternitatea copilului născut în afara căsătoriei poate fi recunoscută de către tatăl său printr-o declarație comună a acestuia și a mamei copilului, depusă la organul de stare civilă.

(6) În cazurile cînd mama este decedată, declarată decedată sau dispărută ori cînd nu i se cunoaște locul aflării, precum și în cazul decăderii ei din drepturile părintești, paternitatea se stabilește în baza declarației tatălui și a acordului scris al autorității tutelare sau prin hotărîrea instanței judecătorești dacă lipsește un astfel de acord. În cazul în care în privința mamei este instituită o măsură de ocrotire judiciară, se aplică prevederile art. 4852 și 4853 din Codul civil.

(7) Declarația comună a mamei și tatălui copilului privind paternitatea poate fi depusă la organul stare civilă și pînă la nașterea copilului.

Articolul 48. Stabilirea paternității în instanța judecătorească

Dacă copilul este născut din părinți necăsătoriți între ei și în lipsa declarației comune a părinților sau a tatălui copilului, paternitatea se stabilește de către instanța judecătorească în baza declarației unuia dintre părinți, a tutorelui (curatorului) copilului sau a copilului însuși la atingerea majoratului.

Articolul 49. Contestarea paternității (maternității)

(1) Paternitatea (maternitatea) poate fi contestată numai pe cale judecătorească de către persoanele înscrise drept tată sau mamă sau de către persoanele care sînt mama sau tatăl firesc al copilului, de către copil la atingerea majoratului, de către tutorele (curatorul) copilului. În cazul în care în privința părintelui este instituită o măsură de ocrotire judiciară, se aplică prevederile art. 4852 și 4853 din Codul civil.

(2) Cererea privind contestarea paternității (maternității) poate fi depusă timp de un an din momentul cînd una din persoanele enumerate la alin.(1) a aflat sau trebuia să fi aflat despre înscrierea privind paternitatea (maternitatea) sau din momentul atingerii majoratului, în cazul unui minor.

(3) Nu au dreptul să conteste paternitatea:

a) soțul care și-a dat acordul scris la fecundarea artificială sau implantarea embrionului soției;

b) persoana care a fost înscrisă drept tată al copilului în baza declarației comune a acesteia și a mamei copilului sau în baza declarației proprii, dacă în momentul depunerii acesteia știa că nu este tatăl firesc al copilului.

Articolul 50. Drepturile și obligațiile copiilor născuți în afara căsătoriei

Copiii născuți în afara căsătoriei au aceleași drepturi și obligații față de părinții și rudele lor ca și cei născuți de la persoane căsătorite.

Capitolul 10. DREPTURILE COPILOR MINORI

Articolul 51. Dreptul copilului la abitație și educație în familie

(1) Se consideră copil persoana care nu a atins vârsta de 18 ani (majoratul).

(2) Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepția cazurilor când aceasta contravine intereselor copilului.

(3) Copilul are dreptul la educație din partea părinților, la dezvoltarea capacităților intelectuale, la libertatea gândirii și conștiinței, la apărarea demnității și onoarei.

(4) În cazul copiilor separați de părinți, drepturile copilului la îngrijire și educație sînt asigurate de reprezentantul legal.

Articolul 52. Dreptul copilului de a comunica cu părinții și alte rude

(1) Copilul are dreptul să comunice cu ambii părinți, cu bunicii, frații, surorile și cu celelalte rude. Desfacerea căsătoriei părinților, nulitatea ei sau traiul separat al acestora nu afectează drepturile copilului. În cazul când părinții au domiciliul separat, copilul are dreptul să comunice cu fiecare dintre ei.

(2) Copilul aflat în situații extreme (reținere, arest etc.) are dreptul să ia legătura cu părinții sau cu alte rude în modul stabilit. Dacă nu este posibil de a contacta părinții sau rudele copilului, va fi anunțată imediat autoritatea tutelară locală.

(3) În cazul copiilor cărora li s-a stabilit statut de copil rămas temporar fără ocrotire părintească, conform prevederilor art. 14 alin. (1) lit. c) și f) din Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, la solicitarea copilului sau a părintelui/părinților (cu acordul copilului), autoritatea tutelară teritorială asigură vizitarea trimestrială a părintelui/părinților de către copil, dacă în privința părintelui/părinților nu se află în derulare procese judiciare privind decăderea din drepturile părintești.

Articolul 53. Dreptul copilului de a fi protejat

(1) Copilului i se garantează apărarea drepturilor și intereselor sale legitime.

(2) Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale copilului se asigură de părinți sau persoanele care îi înlocuiesc, iar în cazurile prevăzute de lege de autoritatea tutelară locală/teritorială sau de alte organe abilitate. Părinții poartă răspundere, prevăzută de legislație, pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de îngrijire și educație a copilului.

(21) Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale copilului ai cărui părinte/părinți sunt minori, se asigură de către părinții sau alți reprezentanți legali ai părinților minori.

(3) Minorul care a căpătat capacitatea deplină de exercițiu pînă la atingerea majoratului își apără drepturile și interesele legitime de sine stătător.

(4) Copilul are dreptul la protecție contra abuzurilor, inclusiv contra pedepsei corporale din partea părinților sau a persoanelor care îi înlocuiesc.

(5) În cazul încălcării drepturilor și intereselor legitime ale copilului, inclusiv prin neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către părinți (a unuia dintre ei) a obligațiilor de întreținere, educație și instruire, sau în cazul abuzului de drepturile părintești, copilul poate să se adreseze de sine stătător autorității tutelare locale/teritoriale pentru apărarea drepturilor și intereselor sale legitime, iar de la vârsta de 14 ani – instanței judecătorești.

(51) Dacă plasarea copilului într-un serviciu social de plasament a fost determinată de violență, neglijare, exploatare, abandon sau de alte acțiuni care pun în pericol viața și sănătatea copilului, instanța de judecată, la cererea autorității tutelare teritoriale, va examina posibilitatea de încasare de la părintele/părinții culpabili a cheltuielilor pentru îngrijirea și educația copilului în serviciul/serviciile sociale de plasament din momentul plasării pînă în momentul reintegrării copilului în familia părinților, în condițiile stabilite de Guvern.

(6) Angajații autorităților administrației publice centrale și locale, ai structurilor, instituțiilor și serviciilor din cadrul sau din subordinea acestora, care activează în domeniile asistenței sociale, educației, ocrotirii sănătății, în organele de drept, în conformitate cu mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, sînt obligați să transmită autorității tutelare locale/teritoriale sesizările privind copiii aflați în situație de risc, precum și cele privind cazurile de violență, neglijare sau exploatare a copiilor în cadrul serviciilor sociale, al instituțiilor medicale, educaționale și culturale.

(7) Persoanele fizice care dețin informații despre un caz suspect de violență, neglijare sau exploatare a copilului sînt obligate să le comunice autorității tutelare locale/teritoriale sau organelor de drept.

Articolul 54. Dreptul copilului la exprimarea opiniei

Copilul are dreptul să-și exprime opinia la soluționarea în familie a problemelor care îi ating interesele și să fie audiat în cursul dezbaterilor judiciare sau administrative. De opinia copilului se ține cont în mod obligatoriu, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate, dacă aceasta nu contravine intereselor copilului.

Articolul 55. Dreptul copilului la nume de familie și prenume

1) Copilul are dreptul la un nume de familie și prenume.

(2) Copilul dobândește numele de familie al părinților săi.

Dacă părinții poartă nume de familie diferite, copilul va lua numele de familie al tatălui sau al mamei, în baza acordului comun al acestora.

(3) Copilul va purta un prenume simplu sau unul compus din două prenume, potrivit voinței ambilor părinți.

(4) În caz de litigiu între părinți privind numele de familie și/sau prenumele copilului, decide autoritatea tutelară locală.

Articolul 56. Schimbarea numelui de familie și prenumelui copilului

(1) În baza cererii comune a părinților (sau a unuia dintre ei), organul stare civilă poate schimba numele de familie și/sau prenumele copilului care nu a atins vârsta de 16 ani.

(2) În caz de litigiu între părinți, problema privind schimbarea numelui de familie și/sau a prenumelui copilului este soluționată de către organul stare civilă, cu concursul autorității tutelare locale în a cărei rază teritorială își are domiciliul minorul, ținându-se cont în exclusivitate de interesele copilului.

(3) Schimbarea numelui de familie al ambilor părinți atrage după sine schimbarea numelui de familie al copilului, iar în cazul schimbării numelui de familie al unuia dintre părinți, numele de familie al copilului poate fi schimbat în baza acordului comun al părinților. În lipsa unui atare acord, decide autoritatea tutelară locală.

(4) Schimbarea numelui de familie și/sau a prenumelui copilului care a atins vârsta de 10 ani se face, în toate cazurile, cu acordul acestuia.

Articolul 57. Drepturile patrimoniale ale copilului

(1) Copilul este proprietar al veniturilor obținute, al bunurilor primite în dar, moștenite sau dobândite într-un alt mod, și al tuturor bunurilor procurate din mijloacele lui.

(2) Dreptul de proprietate al copilului este realizat în modul stabilit de Codul civil.

(3) Copilul nu are drept de proprietate asupra bunurilor părinților, iar părinții - asupra bunurilor copiilor, excepție făcând dreptul la moștenire și dreptul la întreținere. Părinții și copiii care locuiesc împreună posedă și folosesc bunurile fiecăruia dintre ei de comun acord.

(4) În cazul apariției bunurilor comune ale părinților și copiilor, drepturile de posesie, de folosință și de dispoziție a acestora sînt reglementate de legislația civilă.

Articolul 57-1. Dreptul copilului la repararea prejudiciului material și moral

(1) Copilul are dreptul la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin vătămarea integrității corporale sau a sănătății, prin încălcarea drepturilor personale nepatrimoniale ca urmare a violenței, neglijării, exploatării sau eschivării în orice alt mod a părinților de a-și exercita drepturile și obligațiile părintești, care au prejudiciat viața și sănătatea copilului, precum și prin neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către o autoritate publică sau instituție a obligației stabilite de actele normative în scopul protecției contra riscului de producere a unui anumit prejudiciu.

(2) Repararea prejudiciului material și moral are loc în modul prevăzut de legislația civilă.

Articolul 57-2. Autoritățile tutelare în domeniul protecției copilului

Autoritățile tutelare sînt:

a) autoritatea tutelară teritorială – secțiile/direcțiile asistență socială și protecție a familiei/Direcția municipală pentru protecția copilului Chișinău. În municipiile Bălți și Chișinău, autoritățile tutelare teritoriale exercită și atribuțiile de autoritate tutelară locală, cu excepția unităților administrativ-teritoriale autonome din componența acestora, în cadrul cărora atribuțiile de autoritate tutelară locală sînt exercitate de primarii unităților administrativ-teritoriale respective;

b) autoritatea tutelară locală – primarii de sate (comune), orașe și municipii (cu excepția municipiilor Bălți și Chișinău).

Capitolul 11. DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE PĂRINȚILOR

Articolul 58. Drepturile și obligațiile părinților

1) Părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sînt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

(11) Părinții/reprezentantul legal al părintelui minor exercită drepturile și obligațiile părintești și asupra copilului părintelui minor, precum și sunt reprezentanți legali ai copilului respectiv.

(12) Părintele minor își păstrează dreptul de a participa la creșterea, îngrijirea și educația copilului.

(2) Drepturile și obligațiile părinților, cu excepțiile prevăzute de prezentul cod, încetează din momentul atingerii majoratului sau obținerii capacității depline de exercițiu de către copil.

Articolul 59. Drepturile părinților minori

(1) Părinții minori au dreptul să locuiască împreună cu copilul lor și să participe la educația lui.

(2) Părinții minori necăsătoriți pot recunoaște și contesta paternitatea și maternitatea în baze generale. Părinții minori care nu au atins vârsta de 16 ani pot cere stabilirea paternității pe cale judecătorească.

Articolul 60. Drepturile și obligațiile părinților privind educația și instruirea copiilor

(1) Părinții au dreptul și sînt obligați să-și educe copiii conform propriilor convingeri, indiferent de faptul dacă locuiesc împreună sau separat.

(2) Părinții poartă răspundere pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și spirituală a copiilor și au prioritate la educația lor față de oricare alte persoane.

(3) Părinții sînt obligați să asigure frecventarea de către copil a școlii pînă la sfîrșitul anului de învățămînt în care acesta atinge vârsta de 16 ani. Instituția de învățămînt și forma de instruire sînt alese de către părinți, cu luarea în considerare a opiniei copilului.

(4) Litigiile dintre părinți privind educația și instruirea copiilor se soluționează de către autoritatea tutelară locală, iar decizia acesteia poate fi atacată pe cale judecătorească. Autoritatea tutelară recomandă părinților să se adreseze unui mediator pentru soluționarea litigiului.

Articolul 61. Apărarea drepturilor și intereselor legitime ale copiilor

(1) Drepturile și interesele legitime ale copiilor sînt apărute de către părinții lor.

(2) Părinții sînt reprezentanții legali ai copiilor lor și acționează în numele lor în relațiile cu toate persoanele fizice și juridice, inclusiv în autoritățile administrației publice și instanțele judecătorești, fără a avea nevoie de împuterniciri speciale.

(21) Părinții sunt în drept să-și delege parțial drepturile și obligațiile privind creșterea, îngrijirea și educația copilului unui custode, prin depunerea unei cereri la autoritatea tutelară locală, conform procedurii stabilite de legislație. În acest caz, părinții rămân a

fi reprezentanții legali ai copilului, iar custodele exercită atribuții de responsabil legal al copilului, în condițiile legislației.

(3) În cazul existenței unor conflicte de interese între părinți și copii, acestea se soluționează prin decizia autorității tutelare locale de la locul aflării copilului, care poate fi atacată pe cale judecătorească, interesele copiilor, în acest caz, fiind reprezentate de către autoritatea tutelară teritorială.

Articolul 62. Exercițarea drepturilor părinților

(1) Drepturile părinților nu pot fi exercitate contrar intereselor copilului lor. Părinții nu pot prejudicia sănătatea fizică și psihică a copilului.

(2) Metodele de educație a copilului, alese de părinți, vor exclude comportamentul abuziv, insultele și maltratările de orice fel, discriminarea, violența psihică și fizică, aplicarea pedepselor corporale, antrenarea în acțiuni criminale, inițierea în consumul de băuturi alcoolice, folosirea substanțelor stupefiante și psihotrope, practicarea jocurilor de noroc, cerșitul și alte acte ilicite.

(3) Toate problemele privind educația și instruirea copilului se soluționează de către părinți de comun acord, ținându-se cont de interesele și de părerea copilului.

(4) Părinții poartă răspundere, în modul stabilit, pentru exercitarea drepturilor părintești în detrimentul intereselor copilului.

Articolul 63. Domiciliul copilului minor

(1) În cazul când părinții locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vârsta de 14 ani se determină prin acordul părinților.

(11) În cazul în care părinții locuiesc separat, copilul care a atins vârsta de 14 ani alege cu care dintre părinți vrea să locuiască. Dacă acesta refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul copilului se stabilește prin acordul părinților.

(2) Dacă lipsește acordul părinților cu privire la stabilirea domiciliului copilului, iar copilul care a împlinit vârsta de 14 ani refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul minorului se stabilește de către instanța de judecată, ținând cont de interesele și opinia copilului, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate. În acest caz, instanța judecătorească va lua în considerare atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, vârsta copilului, calitățile morale ale părinților, relațiile existente între fiecare părinte și copil, posibilitățile părinților de a crea condiții adecvate pentru educația și dezvoltarea copilului (îndeletnicirile și regimul de lucru, condițiile de trai etc.)

(3) La determinarea domiciliului copilului minor, instanța judecătorească va cere și avizul autorității tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinți.

(4) În cazul în care lipsește acordul părinților cu privire la stabilirea domiciliului copilului, până la stabilirea acestuia de către instanța de judecată, domiciliul copilului este considerat domiciliul părintelui cu care acesta locuiește permanent.

(5) În cazul indicat la alin. (4), părintele care locuiește separat de copil are dreptul să petreacă timpul cu copilul la domiciliul său, dacă aceasta nu contravine interesului superior al copilului, luându-se în considerație vârsta copilului, proximitatea domiciliului părintelui care locuiește separat, frecventarea studiilor/participarea la activități extrașcolare, conform unui program stabilit de autoritatea tutelară teritorială.

Articolul 64. Exercițarea drepturilor părintești în cazul când părinții locuiesc separate

(1) Părintele care locuiește împreună cu copilul nu are dreptul să împiedice contactul dintre copil și celălalt părinte care locuiește separat, cu excepția cazurilor când comportamentul acestuia din urmă este în detrimentul intereselor copilului sau prezintă pericol pentru starea lui fizică și psihică.

(2) Părinții au dreptul să încheie un acord privind exercițarea drepturilor părintești de către părintele care locuiește separat de copil. Litigiile apărute se soluționează de către autoritatea tutelară teritorială, care stabilește un program de întrevederi, iar decizia acesteia poate fi atacată în instanța judecătorească, care va emite hotărârea respectivă. Părinții pot, din inițiativă proprie sau la recomandarea autorității tutelare teritoriale, să se adreseze unui mediator pentru soluționarea litigiului.

(2-1) La stabilirea programului de întrevederi se ține cont de atașamentul copilului față de fiecare dintre părinți, față de frați și surori, de vârsta copilului și frecventarea studiilor/participarea la activități extrașcolare de către acesta, de calitățile morale ale părinților, de relațiile dintre copil și fiecare părinte, de proximitatea domiciliului părintelui care locuiește separat de copil, astfel încât drepturile părintești să fie exercitate într-un mod echitabil.

(2-2) În cazul în care părintele la domiciliul căruia a fost stabilit domiciliul copilului pleacă temporar în altă localitate din țară sau de peste hotare, la muncă sau în alte scopuri, iar copilul rămâne în grija altei persoane, părintele care locuiește separat de copil își păstrează dreptul de a vizita copilul conform programului de întrevederi.

(2-3) În cazul în care părintele la domiciliul căruia a fost stabilit domiciliul copilului pleacă în altă localitate din țară sau de peste hotare împreună cu copilul ori lăsând copilul în custodie, acesta asigură comunicarea copilului cu celălalt părinte prin intermediul tehnologiilor informaționale sau prin alte mijloace, precum și posibilitatea vizitării copilului de celălalt părinte.

(3) În cazul nerespectării hotărârii instanței judecătorești, la cererea părintelui care locuiește separat de copil, instanța judecătorească, ținând cont de interesele și opinia copilului, în funcție de vârsta și gradul său de maturitate, poate decide transmiterea copilului către acesta.

(4) Părinții care locuiesc separat de copil au dreptul de a primi informațiile ce se referă la copilul lor de la toate instituțiile educative, curative, de asistență socială etc. Comunicarea informației poate fi refuzată dacă comportamentul părintelui prezintă pericol pentru viața și sănătatea copilului. Acest refuz poate fi atacat în instanța judecătorească.

Articolul 65. Dreptul bunicilor, fraților și surorilor copilului de a comunica cu acesta

(1) Bunicii, frații și surorile copilului au dreptul să comunice cu el. Dacă părinții copilului (unul dintre aceștia) împiedică exercitarea acestui drept, autoritatea tutelară teritorială îi poate obliga să-l respecte, cu excepția cazului în care aceasta contravine interesului superior al copilului.

(2) Dacă părinții (unul dintre ei) vor neglija hotărârea autorității tutelare teritoriale, persoanele interesate pot porni în instanța judecătorească o acțiune privind înlăturarea impedimentelor de comunicare cu copilul.

(3) Acțiunea privind înlăturarea impedimentelor de comunicare cu copilul a bunicilor, fraților și surorilor lui poate fi respinsă numai în cazul existenței unui pericol pentru viața și sănătatea copilului, pentru dezvoltarea lui spirituală.

Articolul 66. Apărarea drepturilor părintești

(1) Părinții au dreptul să ceară înapoierea copilului de la orice persoană care îl reține fără un temei legal. În caz de litigiu, părinții se pot adresa instanței judecătorești.

(2) Instanța judecătorească este în drept să respingă acțiunea prevăzută la alin.(1) dacă va stabili că înapoierea copilului părinților săi contravine intereselor acestuia.

(3) Dacă instanța judecătorească va stabili că nici părinții și nici persoanele la care se află copilul nu sînt în stare să asigure întreținerea, educația și dezvoltarea adecvată a acestuia, ea va obliga autoritatea tutelară teritorială să dispună plasamentul copilului

în conformitate cu prevederile Legii nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situații de risc și a copiilor separați de părinți.

Articolul 67. Decăderea din drepturile părintești

Părinții pot fi decăzuți din drepturile părintești dacă:

- a) se eschivează de la exercitarea obligațiilor părintești, inclusiv de la plata pensiei de întreținere;
- b) refuză să ia copilul din maternitate sau dintr-o altă instituție curativă, educativă, dintr-o instituție de asistență socială sau alta similară;
- c) fac abuz de drepturile părintești;
- d) se comportă cu cruzime față de copil, aplicând violența fizică sau psihică, atentează la inviolabilitatea sexuală a copilului;
- e) prin comportare amorală, influențează negativ asupra copilului;
- f) suferă de alcoolism cronic sau de narcomanie;
- g) au săvârșit infracțiuni premeditate contra vieții și sănătății copiilor sau a soțului; precum și
- h) în alte cazuri când aceasta o cer interesele copilului.

Articolul 68. Modalitatea de decădere din drepturile părintești

(1) Decăderea din drepturile părintești are loc numai pe cale judecătorească.

(2) Acțiunea privind decăderea din drepturile părintești poate fi pornită de celălalt părinte, tutorele copilului, autoritatea tutelară locală/teritorială.

(3) Cererea privind decăderea din drepturile părintești se examinează cu participarea obligatorie a autorității tutelare locale/teritoriale.

(4) Instanța judecătorească este obligată să transmită, în termen de 3 zile din momentul când hotărârea privind decăderea din drepturile părintești a rămas definitivă, o copie a acesteia organului stare civilă din raza teritorială a instanței.

Articolul 69. Efectele decăderii din drepturile părintești

(1) Copilul ai cărui părinți (unul dintre ei) sînt decăzuți din drepturile părintești păstrează dreptul de folosință asupra spațiului locativ și toate drepturile patrimoniale bazate pe rudenția cu părinții și rudele sale firești, inclusiv dreptul la succesiune.

(2) Copiii ai căror părinți/al căror unic părinte sînt decăzuți/este decăzut din drepturile părintești sînt plasați în servicii de plasament în baza dispoziției autorității tutelare teritoriale.

(3) Părinții decăzuți din drepturile părintești pot avea întrevederi cu copilul lor doar cu permisiunea autorității tutelare teritoriale, fiind luată în considerare, în mod obligatoriu, opinia copilului, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate. Întrevederile nu se acordă dacă contactul părinților cu copilul poate cauza daune dezvoltării lui fizice sau intelectuale, dacă este evident că părinții nu sînt capabili de acest contact, dacă, din anumite motive, contactul contravine intereselor copilului sau dacă acesta, în timpul dezbaterilor judiciare, a avut obiecții serioase privind contactul cu părinții decăzuți din drepturi.

Articolul 70. Restabilirea drepturilor părintești

(1) Părinții pot fi restabiliți în drepturile părintești dacă au încetat împrejurările care au condus la decăderea lor din aceste drepturi și dacă restabilirea în drepturile părintești este în interesul copilului.

(2) Restabilirea în drepturile părintești se face pe cale judecătorească, în baza cererii persoanei decăzute din aceste drepturi, cu participarea obligatorie a autorității tutelare teritoriale.

(3) La restabilirea în drepturile părintești se ține cont, în mod obligatoriu, de opinia copilului, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate.

(4) Dacă copilul a fost adoptat și adopția nu a fost desfăcută, hotărîrea privind decăderea din drepturile părintești poate fi anulată fără restabilirea drepturilor și obligațiilor de părinte.

Articolul 71. Luarea copilului fără decădere din drepturile părintești

(1) La cererea autorității tutelare, instanța judecătorească poate hotărî luarea copilului de la părinți fără decăderea acestora din drepturile părintești, dacă aflarea copilului împreună cu părinții prezintă pericol pentru viața și sănătatea lui, și asigurarea protecției copilului de către autoritatea tutelară teritorială.

(2) În cazuri excepționale, dacă există un pericol iminent pentru viața, sănătatea sau inviolabilitatea copilului, autoritatea tutelară locală poate decide luarea copilului de la părinți, comunicînd acest fapt procurorului în termen de cel mult 24 de ore.

(3) În cazurile prevăzute la alin.(2), autoritatea tutelară locală, în termen de 3 zile lucrătoare, va porni o acțiune în instanța judecătorească privind decăderea din drepturile părintești sau luarea copilului de la părinți fără decăderea lor din aceste

drepturi. Dacă această cerință nu este îndeplinită, copilul va fi înapoiat părinților.

(4) Cererea privind luarea copilului de la părinți fără decăderea acestora din drepturile părintești se examinează cu participarea obligatorie a autorității tutelare locale și a celei teritoriale, în a cărei evidență se află copilul.

(5) La cererea părinților, instanța judecătorească poate să le înapoieze copilul dacă aceasta nu contravine intereselor copilului.

Articolul 72. Efectele luării copilului fără decădere din drepturile părintești

(1) În cazurile luării copilului fără decădere din drepturile părintești, părinții pierd dreptul de a comunica cu acesta, de a participa personal la educația lui și de a-i reprezenta interesele, reprezentantul legal al copilului pentru perioada respectivă fiind autoritatea tutelară teritorială.

(2) Părinții de la care a fost luat copilul pot avea întrevederi cu acesta, în unele cazuri, cu permisiunea autorității tutelare în a cărei evidență se află copilul și în baza avizului pozitiv al autorității tutelare locale în a cărei rază locuiesc părinții copilului, fiind luată în considerare, în mod obligatoriu, opinia copilului, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate

Articolul 73. Participarea autorității tutelare la examinarea litigiilor privind educația copilului

(1) La examinarea de către instanța judecătorească a litigiilor privind educația copilului este obligatorie participarea autorității tutelare teritoriale.

(2) Autoritatea tutelară teritorială este obligată să examineze condițiile de trai ale copilului și ale persoanei care pretinde la educația copilului și să prezinte instanței judecătorești avizul respectiv.

Articolul 73-1. Conflictul de interese între o parte interesată și autoritatea tutelară

În cazul unui conflict de interese între o parte interesată și autoritatea tutelară locală sau cea teritorială, la cererea părții interesate, instanța judecătorească poate desemna responsabilă de caz o altă autoritate tutelară teritorială, ținând cont de criteriul proximității, precum și de alte criterii relevante.

Titlul IV. OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE DINTRE MEMBRII FAMILIEI

Capitolul 12. OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE DINTRE PĂRINȚI ȘI COPII

Articolul 74. Obligația părinților de a-și întreține copiii

(1) Părinții sînt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

(2) Modul de plată a pensiei de întreținere se determină în baza unui contract încheiat între părinți sau între părinți și copilul major inapt de muncă.

(3) Dacă lipsește un atare contract și părinții nu participă la întreținerea copiilor, pensia de întreținere se încasează pe cale judecătorească, la cererea unuia dintre părinți, a tutorelui copilului sau a autorității tutelare teritoriale.

Articolul 75. Quantumul pensiei de întreținere încasate pentru copilul minor.

(1) Pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 - pentru un copil, 1/3 - pentru 2 copii și 1/2 - pentru 3 și mai mulți copii.

(2) Quantumul cotelor stabilite la alin.(1) poate fi micșorat sau majorat de instanța judecătorească, ținîndu-se cont de starea materială și familială a părinților, de alte circumstanțe importante.

(3) În cazul în care unii copii rămîn cu un părinte, iar alții - cu celălalt, pensia de întreținere plătită în favoarea părintelui mai puțin asigurat se stabilește într-o sumă bănească fixă, determinată conform art.76.

Articolul 76. Încasarea pensiei de întreținere pentru copilul minor într-o sumă bănească fixă

(1) În cazurile cînd părintele care datorează întreținere copilului său are un salariu și/sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primește salariu și/sau alte venituri, total sau parțial, în natură, ori nu are un salariu și/sau alte venituri, precum și în alte cazuri cînd, din anumite motive, încasarea pensiei de întreținere, sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri, este imposibilă, dificilă sau lezează substanțial interesele unuia dintre părți, instanța judecătorească poate să stabilească quantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă și sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri conform art.75.

(2) Quantumul sumei bănești fixe încasate în conformitate cu alin. (1) se determină de instanța judecătorească, ținîndu-se cont de starea materială și familială a părților, de alte circumstanțe importante și păstrîndu-se, dacă este posibil, nivelul anterior de

asigurare materială a copilului.

Articolul 78. Dreptul copiilor majori inapți de muncă la pensie de întreținere

(1) Părinții sînt obligați să-și întrețină copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

(2) În caz de litigii privind achitarea pensiei de întreținere, instanța judecătorească stabilește cuantumul acesteia pentru copiii majori inapți de muncă într-o sumă bănească fixă plătită lunar, ținîndu-se cont de starea materială și familială, de alte circumstanțe importante.

Articolul 79. Participarea părinților la cheltuielile suplimentare în favoarea copiilor

(1) În caz de litigii și de circumstanțe excepționale (boală gravă, mutilare a copilului minor sau a celui major inapt de muncă, necesitatea achitării cheltuielilor privind îngrijirea acestora etc.), în lipsa contractului între părți, instanța judecătorească poate obliga pe fiecare dintre părinți să participe la cheltuielile suplimentare generate de aceste circumstanțe.

(2) Modalitatea participării părinților la cheltuielile suplimentare, precum și cuantumul acestor cheltuieli sînt stabilite de instanța judecătorească, ținîndu-se cont de starea materială și familială a părinților și copiilor și de alte circumstanțe importante. Cuantumul cheltuielilor suplimentare se stabilește într-o sumă bănească fixă, ce va fi achitată lunar.

(3) Instanța judecătorească poate obliga părinții să participe la cheltuielile suplimentare deja făcute, precum și la viitoarele cheltuieli suplimentare.

Articolul 80. Obligația copiilor majori de a-și întreține părinții

(1) Copiii majori apți de muncă sînt obligați să-și întrețină și să-și îngrijească părinții inapți de muncă care necesită sprijin material.

(2) Dacă nu există un contract privind întreținerea părinților inapți de muncă care necesită sprijin material, problema achitării pensiei de întreținere de către copiii majori se soluționează pe cale judecătorească.

(3) Cuantumul pensiei de întreținere se stabilește de instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă plătită lunar, ținîndu-se cont de starea materială și familială a părinților și a copiilor, de alte circumstanțe importante.

(4) La stabilirea cuantumului pensiei, instanța judecătorească este în drept să țină cont de toți copiii majori ai părintelui respectiv, indiferent de faptul dacă acțiunea a fost

pornită față de unul, câțiva sau toți copiii.

(5) Copilul poate fi eliberat de obligația de a-și întreține părinții inapți de muncă care necesită sprijin material dacă instanța judecătorească va stabili că aceștia s-au eschivat de la îndeplinirea obligațiilor părintești față de acest copil.

(6) Copiii ai căror părinți sînt decăzuți din drepturile părintești se scutesc de obligația de întreținere a acestora.

Articolul 81. Participarea copiilor majori la cheltuielile suplimentare în favoarea părinților

(1) În circumstanțe excepționale (boală gravă, dizabilitate severă sau accentuată, mutilare sau alt viciu al părintelui etc.), copiii majori pot fi obligați de către instanța judecătorească să participe la cheltuielile suplimentare generate de aceste circumstanțe dacă lipsește un contract între părți sau dacă copiii refuză să participe benevol la aceste cheltuieli.

(2) Modul de participare a copiilor majori la cheltuielile suplimentare în favoarea părinților și quantumul acestora se determină de instanța judecătorească, conform dispozițiilor art.80.

(3) Instanța judecătorească este în drept să elibereze copiii majori de participarea la cheltuielile suplimentare în favoarea părinților dacă se va stabili că aceștia s-au eschivat de la îndeplinirea obligațiilor părintești față de acești copii, chiar și în cazul cînd copiii plătesc pensia de întreținere.

Capitolul 13. OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE DINTRE SOȚI ȘI FOȘTII SOȚI

Articolul 82. Obligația soților de a se întreține reciproc

(1) Soții își datorează întreținerea materială reciprocă.

(2) În cazul refuzului de a acorda întreținere și dacă între soți nu există un contract privind plata pensiei de întreținere, dreptul de a porni o acțiune în instanța judecătorească privind încasarea acesteia de la celălalt soț îl au:

a) soțul inapt de muncă (care a atins vîrsta de pensionare sau este persoană cu dizabilitate severă, accentuată sau medie) și care necesită sprijin material;

b) soția în timpul gravidității;

c) soțul care îngrijește copilul comun timp de 3 ani după nașterea acestuia;

d) soțul care îngrijește pînă la vîrsta de 18 ani un copil comun cu dizabilități sau care îngrijește un copil comun cu dizabilități severe din copilărie, dacă acest soț nu lucrează și copilul necesită îngrijire.

(3) Pensia de întreținere se plătește persoanelor enumerate la alin.(2) numai în cazul cînd acestea nu au un venit propriu suficient, iar soțul care datorează întreținere are posibilitatea de a o plăti.

Articolul 83. Dreptul fostului soț la întreținere după divorț

Dreptul de a pretinde întreținere de la fostul soț pe cale judecătorească îl are:

a) fosta soție în timpul gravidității;

b) fostul soț, care necesită sprijin material, ocupat cu îngrijirea copilului comun timp de 3 ani după nașterea acestuia;

c) fostul soț, care necesită sprijin material, ocupat cu îngrijirea copilului comun cu dizabilități pînă la vîrsta de 18 ani sau a copilului comun cu dizabilități severe din copilărie;

d) fostul soț, care necesită sprijin material, devenit inapt de muncă în timpul căsătoriei sau timp de un an după desfacerea acesteia;

e) fostul soț care necesită sprijin material și a atins vîrsta de pensionare, în termen de cel mult 5 ani din momentul desfacerii căsătoriei, dacă soții au fost căsătoriți cel puțin 15 ani.

Articolul 84. Quantumul pensiei de întreținere încasate de la soț (fostul soț)

Quantumul pensiei de întreținere încasate de la un soț (fost soț) în favoarea celuilalt soț se stabilește de către instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă plătită lunar. La stabilirea sumei pensiei de întreținere, se ține cont de situația materială și familială a soților (foștilor soți), de alte circumstanțe importante.

Articolul 85. Scutirea soțului (fostului soț) de obligația de întreținere sau limitarea în termen a acestei obligații

Instanța judecătorească este în drept să-l elibereze pe unul dintre soți (fostul soț) de obligația de întreținere sau să limiteze această obligație la un anumit termen dacă:

a) incapacitatea de muncă a soțului (fostului soț) inapt de muncă, care necesită sprijin material, este rezultatul abuzului de băuturi alcoolice sau substanțe stupefiante ori al unei infracțiuni premeditate;

b) soțul (fostul soț) care necesită sprijin material a avut o comportare amorală în familie;

c) soții (foștii soți) s-au aflat în relații de căsătorie cel mult 5 ani;

d) s-a dovedit, pe cale judecătorească, că căsătoria a fost desfăcută din culpa fostului soț care necesită sprijin material.

Capitolul 14. OBLIGAȚIA DE ÎNTREȚINERE DINTRE ALȚI MEMBRI AI FAMILIEI

Articolul 86. Obligația de întreținere dintre frați și surori

(1) Frații și surorile minore, care necesită sprijin material, în imposibilitatea întreținerii lor de către părinți, au dreptul la întreținere de la surorile și frații majori apți de muncă care dispun de mijloace suficiente.

(2) Același drept îl au surorile și frații majori inapți de muncă, care necesită sprijin material, dacă s-a stabilit imposibilitatea întreținerii acestora de către copiii lor majori apți de muncă, de către soți (foștii soți) sau de către părinți.

Articolul 87. Obligația bunicii de a-și întreține nepoții

(1) Nepoții minori, care necesită sprijin material, în imposibilitatea întreținerii lor de către părinți, au dreptul la întreținere de la bunicii - care dispun de mijloace suficiente.

(2) Același drept îl au și nepoții majori inapți de muncă, care necesită sprijin material, dacă s-a stabilit imposibilitatea întreținerii lor de către soți (foștii soți), copiii majori apți de muncă sau de către părinți.

Articolul 88. Obligația nepoților de a-și întreține bunicii

Bunicii inapți de muncă, care necesită sprijin material, în imposibilitatea întreținerii lor de către copiii majori apți de muncă sau de către soți (foștii soți), au dreptul la întreținere de la nepoții majori apți de muncă care dispun de mijloace suficiente.

Articolul 89. Obligația copiilor vitregi de a-și întreține părinții vitregi

(1). Părinții vitregi inapți de muncă, care necesită sprijin material, în imposibilitatea întreținerii lor de către copiii lor firești majori apți de muncă sau de către soț (fostul soț), au dreptul la întreținere de la copiii vitregi majori apți de muncă care dispun de mijloace suficiente.

(2) Instanța judecătorească este în drept să scutească copiii vitregi de obligația de a-și întreține părinții vitregi dacă aceștia i-au întreținut și educat mai puțin de 5 ani sau nu și-au onorat obligațiile.

Articolul 90. Obligația copiilor de a-și întreține educatorii

(1) Persoanele inapte de muncă, care necesită sprijin material, și care au întreținut și educat copii minori (denumiți în continuare educatori) au dreptul la întreținere de la aceștia dacă ultimii au atins vârsta majoratului, sînt apți de muncă și dispun de mijloace suficiente și dacă s-a stabilit imposibilitatea întreținerii educatorilor de către propriii lor copii majori apți de muncă sau de către soț (fostul soț).

(2) Instanța judecătorească este în drept să scutească copiii de obligația de a-și întreține educatorii dacă aceștia i-au întreținut și educat mai puțin de 5 ani sau nu și-au onorat obligațiile.

(3) Persoanele cărora li s-a stabilit statut de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească sunt scutite de obligațiile prevăzute la alin. (1).

Articolul 91. Cuantumul și modul de încasare a pensiei de întreținere pentru alți membri ai familiei

(1) Cuantumul și modul de încasare a pensiei de întreținere pentru persoanele menționate la art.86-90 pot fi stabilite printr-un contract între părți.

(2) Dacă nu există un contract între părți, pensia de întreținere se stabilește de către instanța judecătorească în sumă bănească fixă achitată lunar, ținîndu-se cont de starea materială și familială a persoanei care datorează întreținere și a persoanei care are dreptul la întreținere, precum și de alte circumstanțe importante.

(3) Dacă unul dintre membrii familiei are dreptul la pensie de întreținere concomitent de la mai multe persoane, instanța judecătorească determină cuantumul acesteia pentru fiecare dintre cei ce o datorează, ținînd cont de starea lor materială și familială. Instanța judecătorească este în drept să ia în considerare toate persoanele care datorează întreținere, indiferent de faptul dacă acțiunea a fost pornită față de una, cîteva sau toate persoanele în cauză.

Capitolul 15. CONTRACTUL PRIVIND PLATA PENSIEI DE ÎNTREȚINERE

Articolul 92. Contractul privind plata pensiei de întreținere

Contractul privind mărimea, condițiile și modul de plată a pensiei de întreținere poate fi încheiat între persoana care datorează întreținere (debitorul întreținerii) și persoana care are dreptul la întreținere (creditorul întreținerii).

Articolul 93. Forma contractului privind plata pensiei de întreținere

Contractul privind plata pensiei de întreținere se întocmește în scris și se autentifică notarial. Nerespectarea acestor prevederi atrage nulitatea contractului.

Articolul 94. Modul de încheiere, executare, modificare, reziliere și declarare a nulității contractului privind plata pensiei de întreținere

(1) Contractul privind plata pensiei de întreținere se încheie, se execută, se modifică, se reziliază și se declară nul în conformitate cu normele Codului civil.

(2) Contractul privind plata pensiei de întreținere poate fi, în orice moment, modificat sau reziliat în baza acordului dintre părți. Modificarea sau rezilierea contractului se perfectează în scris și se autentifică notarial.

(3) Modificarea unilaterală a contractului privind plata pensiei de întreținere sau refuzul unilateral de a-l executa sînt inadmisibile.

(4) În caz de modificare esențială a situației materiale sau familiale a părților, dacă acestea nu pot ajunge la o înțelegere referitoare la modificarea sau rezilierea contractului privind plata pensiei de întreținere, partea interesată poate porni în instanța judecătorească o acțiune privind modificarea sau rezilierea acestuia. Instanța judecătorească soluționează litigiul ținînd cont de starea materială și familială a părților, de alte circumstanțe importante.

(5) Dacă contractul privind plata pensiei de întreținere contravine intereselor copilului minor, acesta poate fi declarat nul de către instanța judecătorească la cererea reprezentanților legali ai copilului sau a autorității tutelare teritoriale.

Articolul 95. Cuantumul pensiei de întreținere stabilite prin contract

(1) Cuantumul pensiei de întreținere stabilite prin contract se determină de către părți la încheierea contractului corespunzător.

(2) Cuantumul pensiei de întreținere pentru copiii minori prevăzut în contract nu poate fi mai mic decît cel stabilit la art.75.

Articolul 96. Modul de plată a pensiei de întreținere stabilite prin contract

(1) Modul de plată a pensiei de întreținere stabilite prin contract se determină de către părți la încheierea contractului corespunzător.

(2) Pensia de întreținere poate fi plătită sub forma unor cote-părți din salariul și/sau din alte venituri ale debitorului întreținerii, într-o sumă bănească fixă plătită periodic, prin transmiterea unor bunuri sau într-un alt mod stipulat în contract.

(3) Contractul privind plata pensiei de întreținere poate stipula îmbinarea mai multor moduri de achitare a acesteia.

Capitolul 16. MODUL DE ÎNCASARE ȘI DE PLATĂ A PENSIEI DE ÎNTREȚINERE

Articolul 97. Încasarea pensiei de întreținere în baza hotărârii instanței judecătorești

În lipsa unui acord referitor la întreținere, membrii familiei menționați la art.74-91 pot porni în instanța judecătorească o acțiune privind încasarea pensiei respective, chiar și în cazul când aceasta, se plătește benevol.

Articolul 98. Termenul de pornire a acțiunii privind încasarea pensiei de întreținere

(1) Persoana care are dreptul la întreținere poate porni o acțiune privind încasarea pensiei de întreținere, indiferent de termenul care a trecut de la momentul apariției dreptului respectiv.

(2) Pensia de întreținere se încasează de la data adresării în instanța judecătorească.

(3) Pensia de întreținere poate fi încasată pentru perioada anterioară adresării în instanța judecătorească dacă se va stabili că în perioada respectivă s-au întreprins măsuri de acordare a întreținerii, dar debitorul întreținerii s-a eschivat de la plata pensiei.

Articolul 99. Încasarea pensiei de întreținere pînă la soluționarea litigiului în instanța judecătorească

(1) Instanța judecătorească este în drept să hotărască încasarea pensiei de întreținere de la data depunerii cererii.

(2) Quantumul pensiei de întreținere se stabilește în modul prevăzut de prezentul cod.

(3) În cazul în care cererea privind încasarea pensiei de întreținere va fi respinsă sau pensia va fi stabilită într-un quantum mai mic, plățile anterioare sau cele excedentare nu se restituie.

Articolul 100. Obligația patronului de a reține pensia de întreținere

Patronul este obligat să rețină lunar, în baza contractului privind plata pensiei de întreținere, autentificat notarial, sau a titlului executoriu, sau a cererii debitorului întreținerii, pensia de întreținere din salariul și/sau din alte venituri ale debitorului întreținerii și să o transmită sau să o transfere, din contul acestuia, creditorului întreținerii într-un termen de cel mult 3 zile de la data fixată pentru plata salariului

și/sau a altor venituri.

Articolul 101. Reținerea pensiei de întreținere în baza contractului privind plata pensiei de întreținere

Reținerea pensiei de întreținere din salariu și/sau din alte venituri în baza contractului privind plata pensiei de întreținere, autentificat notarial, se admite și în cazul când suma reținerilor, în baza contractului și a altor titluri executorii, depășește 50 la sută din salariul și/sau din alte venituri ale debitorului întreținerii.

Articolul 102. Obligația debitorului întreținerii de a comunica schimbarea locului său de muncă sau a domiciliului

(1) Patronul este obligat să comunice, în termen de 3 zile, instanței judecătorești despre concedierea persoanei debitor al întreținerii.

(2) Debitorul întreținerii este obligat să comunice, în termen de 3 zile, instanței judecătorești despre schimbarea locului său de muncă și/sau a domiciliului.

(3) Persoanele care nu respectă prevederile prezentului articol sînt trase la răspundere în modul stabilit de legislație.

Articolul 103. Urmărirea bunurilor debitorului întreținerii

(1) Dacă debitorul întreținerii nu are salariu sau alte venituri, fie că acestea sînt insuficiente pentru a-și onora obligația, pensia de întreținere se va încasa din mijloacele bănești depuse de către debitor în instituțiile financiare sau transmise organizațiilor comerciale și necomerciale, cu excepția cazurilor când aceste mijloace le-au fost transmise în proprietate. Dacă debitorul nu dispune de astfel de mijloace bănești sau dacă dispune de ele, dar acestea sînt insuficiente pentru a-și onora obligația, pensia de întreținere se va încasa din contul tuturor bunurilor mobile și imobile ale debitorului care pot fi urmărite.

(2) Urmărirea bunurilor și a mijloacelor bănești ale debitorului se face în modul prevăzut de legislația procesuală civilă.

Articolul 104. Determinarea restanței la pensia de întreținere

(1) Pensia de întreținere se încasează pentru perioada anterioară în baza contractului privind plata pensiei de întreținere sau a titlului executoriu, în limitele a cel mult 3 ani din momentul prezentării contractului sau a titlului executoriu respectiv.

(2) Dacă pensia de întreținere nu s-a încasat din culpa debitorului întreținerii, restanța ei se reține, prin derogare de la prevederile alin.(1), pentru toată perioada anterioară.

(3) Suma restanței se determină pornindu-se de la cuantumul pensiei de întreținere stabilit de instanța judecătorească sau de contractul corespunzător.

(4) Suma restanței la pensia de întreținere pentru copiii minori se determină pornindu-se de la salariul și/sau alte venituri ale debitorului.

(5) Dacă debitorul nu a lucrat în perioada în care s-a format restanța sau nu a prezentat actele ce confirmă salariul și/sau alte venituri ale sale, cuantumul restanței la pensia de întreținere se determină de către executorul judecătoresc, pornindu-se de la salariul mediu pe țară la data determinării restanței. Dacă părțile nu sînt de acord cu suma restanței calculate sau situația financiar-materială a debitorului nu permite achitarea în conformitate cu alin.(1), ele sînt în drept să se adreseze cu o cerere în judecată pentru a se stabili suma concretă a restanței.

(6) Suma restanței la pensia de întreținere poate fi contestată în modul stabilit de legislație.

Articolul 105. Scutirea de achitare a restanței la pensia de întreținere

1) În baza contractului privind plata pensiei de întreținere, debitorul întreținerii poate fi scutit de plata restanței la pensie de întreținere sau această restanță poate fi micșorată, cu excepția cazurilor cînd pensia se plătește copiilor minori.

(2) Dacă starea materială și familială a debitorului întreținerii face imposibilă lichidarea restanței la pensia de întreținere, instanța judecătorească, la cererea acestuia, în baza unor motive temeinice, este în drept să-l elibereze de plata restanței respective sau s-o micșoreze.

Articolul 106. Răspunderea pentru nerespectarea termenelor de plată a pensiei de întreținere

(1) Dacă restanța la pensia de întreținere a rezultat din culpa persoanei obligate s-o achite în baza contractului privind plata pensiei de întreținere, persoana în cauză va purta răspunderea în modul prevăzut de acest contract.

(2) Dacă restanța la pensia de întreținere a rezultat din culpa persoanei obligate s-o achite în baza hotărîrii instanței judecătorești, persoana în cauză va plăti creditorului întreținerii o penalitate în mărime de 0,1 la sută din suma restanței pentru fiecare zi de întîrziere.

(3) Creditorul întreținerii este în drept să ceară repararea daunei, cauzate prin întîrzierea executării obligației de întreținere din culpa debitorului, dacă aceasta nu a fost acoperită prin plata de penalități.

Articolul 107. Inadmisibilitatea compensării și reîncasării pensiei de

întreținere

(1) Nu se admite compensarea sau reîncasarea pensiei de întreținere cu excepția cazurilor de:

- a) anulare a hotărîrii instanței judecătorești privind încasarea pensiei de întreținere adoptate în baza actelor sau dovezilor false prezentate de creditor;
- b) declarare a nulității contractului privind plata pensiei de întreținere încheiat ca urmare a constrîngerii fizice sau morale a creditorului întreținerii;
- c) stabilire a faptului de falsificare a hotărîrii instanței judecătorești, a contractului privind plata pensiei de întreținere sau a titlului executoriu în baza cărora a fost plătită pensia.

(2) În cazul în care contravențiile menționate la alin.(1) au fost comise de către reprezentantul copilului minor sau al persoanei supuse unei măsuri de ocrotire judiciare care primea pensia de întreținere, aceasta nu se reîncasează, iar sumele plătite anterior vor fi încasate, la cererea debitorului întreținerii, de la reprezentantul vinovat.

Articolul 108. Indexarea pensiei de întreținere

Pensia de întreținere, stabilită de instanța judecătorească într-o sumă bănească fixă, se indexează în cazurile și în modul stabilit de lege.

Articolul 109. Plata pensiei de întreținere în cazul în care debitorul întreținerii își stabilește domiciliul în străinătate

(1) Debitorul întreținerii care își stabilește domiciliul în străinătate este în drept să încheie cu creditorul întreținerii un contract privind plata pensiei de întreținere în modul prevăzut de prezentul cod.

(2) În cazul în care nu se ajunge la un acord, persoana interesată poate porni în instanța judecătorească o acțiune privind stabilirea cuantumului pensiei de întreținere într-o sumă fixă și achitarea acesteia printr-o plată unică sau privind transmiterea anumitelor bunuri în contul pensiei sau privind determinarea unui alt mod de plată a acesteia.

Articolul 110. Modificarea cuantumului pensiei de întreținere stabilite de instanța judecătorească sau scutirea de plata acesteia

În cazul în care starea materială sau familială a uneia dintre părți s-a schimbat, instanța judecătorească, luînd în considerare și alte circumstanțe importante ale părților, este în drept, la cererea oricăreia dintre ele, să modifice cuantumul pensiei de

întreținere sau să-l scutească pe debitorul întreținerii de plata acesteia.

Articolul 111. Stingerea obligației de întreținere

(1) Obligația de întreținere, apărută în baza contractului privind plata pensiei de întreținere, încetează în urma decesului uneia dintre părți, a expirării duratei contractului sau conform clauzelor acestuia.

(2) Plata pensiei de întreținere, în baza hotărârii instanței judecătorești, încetează în cazurile:

- a) atingerii de către copil a vârstei de 18 ani sau obținerii de către acesta a capacității depline de exercițiu sub vârsta de 18 ani;
- b) adopției copilului care primește pensia de întreținere;
- c) căsătoriei descendentului inapt de muncă;
- d) restabilirii capacității de muncă a persoanei care primește pensia de întreținere;
- e) recăsătoririi fostului soț inapt de muncă care primește pensia de întreținere;
- f) decesului creditorului întreținerii sau al debitorului întreținerii;
- g) anulării hotărârii judecătorești privind încasarea pensiei.

Titlul V. PROTECȚIA ȘI EDUCAȚIA COPIILOR RĂMAȘI FĂRĂ OCROTIRE PĂRINTEASCĂ

Capitolul 19. TUTELA ȘI CURATELA COPIILOR

Articolul 142. Instituirea tutelei și curatelei

(1) Tutela și curatele se instituie asupra copiilor cărora li s-a stabilit statut de copil rămas temporar fără ocrotire părintească sau de copil rămas fără ocrotire părintească în scopul creșterii, educației și instruirii acestora, precum și al apărării drepturilor și intereselor lor legitime.

(2) Tutela se instituie asupra copiilor care nu au atins vârsta de 14 ani. La atingerea vârstei de 14 ani, tutela se transformă în curatelă, fără emiterea unei dispoziții suplimentare de către autoritatea tutelară.

(3) Curatele se instituie asupra copiilor în vârstă de la 14 la 18 ani.

(4) Tutela și curatela asupra copiilor rămași temporar fără ocrotire părintească, copiilor rămași fără ocrotire părintească se instituie prin dispoziția autorității tutelare teritoriale, în conformitate cu prevederile Legii nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situații de risc și a copiilor separați de părinți.

Articolul 143. Persoanele care pot fi numite tutori (curatori)

(1) Pot fi numiți tutori (curatori) o singură persoană fizică sau soțul și soția împreună dacă nu se află în vreunul din cazurile de incompatibilitate prevăzute la alin. (4) și au consimțit expres.

(2) La numirea tutorelui (curatorului) se iau în considerare calitățile morale și alte calități personale, posibilitățile candidatului de a-și îndeplini obligațiile de tutore (curator), relațiile lui și ale membrilor familiei lui cu copilul.

(3) Numirea tutorelui la copilul care a atins vârsta de 10 ani se face numai cu acordul copilului.

(4) Nu poate fi numită tutore (curator) persoana:

a) minoră;

b) în privința căreia este instituită o măsură de ocrotire judiciară;

c) decăzută din drepturile părintești;

d) declarată incapabilă de a fi tutore (curator) din cauza stării de sănătate;

e) care a fost adoptator, dar adopția a fost anulată din cauza exercitării necorespunzătoare a obligațiilor de adoptator;

f) căreia i s-a restrâns exercițiul unor drepturi politice sau civile, fie în temeiul legii, fie prin hotărâre judecătorească, precum și persoana cu rele purtări;

g) ale cărei interese vin în conflict cu interesele persoanei puse sub tutelă (curatelă);

h) înlăturată, prin act autentic sau prin testament, de către părintele care exercita singur, pînă la momentul morții, ocrotirea părintească;

i) care, exercitînd o tutelă (curatelă), a fost îndepărtată de la ea;

j) care suferă de alcoolism cronic sau de narcomanie;

k) care se află în relații de muncă cu instituția în care este internat copilul asupra căruia se instituie tutela (curatela);

l) care nu are domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova.

Articolul 145. Drepturile copiilor aflați sub tutelă (curatelă)

Copiii aflați sub tutelă (curatelă) au dreptul:

- a) de a locui împreună cu tutorele (curatorul) lor;
- b) la condiții normale de întreținere, educație și instruire;
- c) la dezvoltare multilaterală și la respectarea demnității umane;
- d) la pensia de întreținere și la alte plăți sociale;
- e) la spațiul locativ ocupat anterior de către părinții lor sau la asigurarea cu spațiu locativ, în modul stabilit;
- f) la apărarea drepturilor lor în modul stabilit;
- g) la comunicare cu părinții și rudele;
- h) la exprimarea propriei opinii în procesul soluționării problemelor care le ating drepturile și interesele legitime.

Articolul 146. Drepturile și obligațiile tutorelui (curatorului)

(1) Tutorele (curatorul) are dreptul și este obligat să se ocupe de educația copilului aflat sub tutela (curatela) sa, să aibă grijă de sănătatea și dezvoltarea fizică, psihică, spirituală și morală a copilului.

(2) Tutorele (curatorul) determină de sine stătător procedeele și mijloacele de educație a copilului aflat sub tutelă (curatelă), luând în considerare eventualele recomandări ale autorității tutelare teritoriale și respectând prevederile art.62.

(3) Tutorele (curatorul), ținând cont de opinia copilului, poate alege instituția de învățământ și forma de studii pe care le va urma copilul, fiind obligat să asigure frecventarea de către copil a școlii pînă la sfîrșitul anului de învățământ în care acesta atinge vîrsta de 16 ani.

(4) Tutorele (curatorul) este în drept să ceară de la orice persoană, inclusiv rudele apropiate, înapoierea copilului pe care acestea îl rețin fără temei legal sau fără o hotărîre corespunzătoare a instanței judecătorești.

(5) Tutorele (curatorul) nu este în drept să împiedice contactele copilului cu rudele lui, cu excepția cazurilor în care contactele respective contravin intereselor acestuia.

(6) Drepturile și obligațiile tutorelui (curatorului) privind reprezentarea intereselor copilului aflat sub tutela (curatela) sa sînt stabilite de legislația civilă.

(7) Tutorele (curatorul) este obligat să locuiască împreună cu copilul aflat sub tutela (curatela) sa. Curatorul și copilul aflat sub curatelă care a atins vârsta de 14 ani pot locui separat doar cu acordul autorității tutelare teritoriale, care a dispus plasamentul planificat.

(8) Tutorele (curatorul) este obligat să comunice autorității tutelare în a cărei evidență se află copilul informațiile privind starea sănătății, îngrijirea și educația copilului, precum și schimbarea domiciliului.

Articolul 147. Exercițarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor de tutore (curator)

(1) Drepturile și obligațiile de tutore (curator) sînt exercitate exclusiv în interesul minorului aflat sub tutelă (curatelă).

(2) Obligațiile de tutore (curator) sînt exercitate gratuit, cu excepțiile prevăzute de lege.

Titlul VI. REGLEMENTAREA RELAȚIILOR FAMILIALE CU ELEMENTE DE EXTRANEITATE

Articolul 154. Aplicarea normelor dreptului familiei față de cetățenii străini și apatrizi

Cetățenii străini și apatrizii cu domiciliul pe teritoriul Republicii Moldova, în relațiile familiale, au aceleași drepturi și obligații ca și cetățenii Republicii Moldova.

Articolul 155. Încheierea căsătoriei pe teritoriul Republicii Moldova

(1) Forma și modul de încheiere a căsătoriei pe teritoriul Republicii Moldova de către cetățenii străini și apatrizi sînt determinate de legislația Republicii Moldova.

(2) Cetățenii străini, cu domiciliul în afara teritoriului Republicii Moldova, încheie căsătoria pe teritoriul Republicii Moldova conform legislației Republicii Moldova dacă au dreptul la încheierea căsătoriei în conformitate cu legislația statului ai cărui cetățeni sînt.

(3) Condițiile de încheiere a căsătoriei de către apatrizi pe teritoriul Republicii Moldova sînt determinate de legislația Republicii Moldova, ținîndu-se cont de legislația statului în care aceștia își au domiciliul.

(4) Căsătoriile încheiate la misiunile diplomatice și oficiile consulare străine sînt recunoscute pe teritoriul Republicii Moldova în baza principiului reciprocității.

Articolul 156. Încheierea căsătoriei în afara Republicii Moldova

(1) Cetățenii Republicii Moldova se pot căsători în afara Republicii Moldova la misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale Republicii Moldova.

(2) Căsătoriile dintre cetățenii Republicii Moldova și căsătoriile dintre cetățenii Republicii Moldova și cetățenii străini sau apatrizi încheiate în afara Republicii Moldova în conformitate cu legislația țării în care a fost încheiată căsătoria sînt recunoscute în Republica Moldova doar în cazul dacă au fost respectate condițiile art.11 și 14 din prezentul cod.

Articolul 157. Relațiile personale nepatrimoniale și patrimoniale ale soților

(1) Drepturile și obligațiile personale nepatrimoniale și patrimoniale ale soților se determină de legislația statului în care își au domiciliul comun, iar în lipsa domiciliului comun - a legislației statului unde aceștia au avut ultimul domiciliu comun.

(2) Dacă soții nu au și nici nu au avut anterior un domiciliu comun, drepturile și obligațiile lor personale nepatrimoniale și patrimoniale se determină pe teritoriul Republicii Moldova în baza legislației Republicii Moldova.

(3) Contractul matrimonial și contractul privind plata pensiei de întreținere, în baza unui acord dintre soți, pot fi supuse legislației statului unde își are domiciliul unul dintre soți. În lipsa unui atare acord, contractelor în cauză li se aplică prevederile alin.(1) și (2).

Articolul 158. Desfacerea căsătoriei

(1) Desfacerea căsătoriei cu elemente de extraneitate pe teritoriul Republicii Moldova are loc conform legislației Republicii Moldova.

(2) Cetățenii Republicii Moldova care locuiesc în afara țării au dreptul la desfacerea căsătoriei în instanțele judecătorești ale Republicii Moldova, indiferent de cetățenia și domiciliul celuilalt soț.

(3) Dacă, conform legislației Republicii Moldova, căsătoria poate fi desfăcută de organul stare civilă, această problemă poate fi soluționată de misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale Republicii Moldova.

(4) Este recunoscută valabilă desfacerea căsătoriei în afara Republicii Moldova dacă, la soluționarea acestei probleme, au fost respectate cerințele legislației statului corespunzător privind competența organelor care au adoptat hotărîrea și privind desfacerea căsătoriei.

Articolul 159. Stabilirea și contestarea paternității (maternității)

(1) În Republica Moldova, în cazul părinților (părintelui) cetățeni străini sau apatrizi, paternitatea (maternitatea) se stabilește și se contestă conform legislației Republicii Moldova.

(2) Paternitatea (maternitatea) în raport cu copilul cetățean al Republicii Moldova se stabilește și se contestă în Republica Moldova conform legislației proprii, indiferent de domiciliul copilului.

(3) Dacă, conform legislației Republicii Moldova, este posibilă stabilirea paternității (maternității) la oficiile de stare civilă, părinții copilului care locuiesc în străinătate sînt în drept să se adreseze cu o declarație privind stabilirea paternității (maternității) la misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova dacă cel puțin unul din părinți este cetățean al Republicii Moldova.

Articolul 160. Drepturile și obligațiile părinților și copiilor

(1) Drepturile și obligațiile părinților, inclusiv obligația părinților de a-și întreține copiii, sînt stabilite de legislația statului pe al cărui teritoriu aceștia își au domiciliul comun. În lipsa domiciliului comun al părinților și copiilor, drepturile și obligațiile acestora sînt reglementate de legislația statului al cărui cetățean este copilul.

(2) În cazurile de asigurare a obligațiilor de întreținere dintre părinți și copii poate fi aplicată legislația statului al cărui cetățean este persoana ce pretinde întreținere.

Articolul 161. Obligațiile de întreținere ale copiilor și ale altor membri ai familiei

Obligațiile de întreținere ale copiilor și ale altor membri ai familiei se determină în conformitate cu legislația statului unde își are domiciliul persoana care are dreptul la întreținere, dacă contractul privind plata pensiei de întreținere nu prevede altfel.

Articolul 164. Aplicarea normelor dreptului familiei ale statelor străine

(1) În cazul aplicării pe teritoriul Republicii Moldova a normelor dreptului familiei ale statelor străine conținutul acestora se determină conform interpretării oficiale sau conform practicii din statele respective.

(2) Persoanele interesate au dreptul să prezinte documente care confirmă conținutul normelor dreptului familiei ale statului străin pe care le invocă sau să contribuie într-un alt mod la determinarea conținutului acestor norme.

(3) Dacă măsurile întreprinse nu permit stabilirea conținutului normelor dreptului familiei ale statelor străine, se aplică legislația Republicii Moldova.

(4) Normele dreptului familiei ale statelor străine nu sînt aplicabile pe teritoriul Republicii Moldova dacă contravin moravurilor și ordinii publice din Republica Moldova. În acest caz, se aplică legislația Republicii Moldova.

Titlul VII. DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 165. La data intrării în vigoare a prezentului cod, se ...

La data intrării în vigoare a prezentului cod, se abrogă Codul căsătoriei și familiei, aprobat prin Legea nr.914-VII din 16 decembrie 1969, cu modificările și completările ulterioare.

Articolul 166. (1) Normele prezentului cod se aplică relațiilor f...

(1) Normele prezentului cod se aplică relațiilor familiale care au luat naștere după intrarea lui în vigoare.

(2) În cazul relațiilor familiale care au luat naștere pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod, normele acestuia se vor aplica drepturilor și obligațiilor care vor lua naștere după intrarea lui în vigoare.

(3) Reglementările referitoare la recunoașterea ca valabilă a căsătoriei a cărei înregistrare de stat a fost efectuată la organele de stare civilă (art.2) nu se aplică căsătoriilor încheiate de cetățenii Republicii Moldova cu respectarea ritualurilor religioase pe teritoriile ocupate care intrau în componența fostei U.R.S.S. în perioada celui de al doilea război mondial, pînă la constituirea sau reconstituirea organelor de stare civilă pe teritoriul Republicii Moldova.

(4) Reglementările privind proprietatea în devălmășie a soților și privind proprietatea personală a fiecăruia dintre soți, prevăzute la art.20-23, se vor aplica proprietății obținute de către soți (unul dintre soți) după intrarea în vigoare a prezentului cod.

(5) Condițiile și modul încheierii contractelor matrimoniale și a contractelor cu privire la plata pensiei de întreținere, reglementate la cap.6 și 15, se aplică contractelor respective încheiate după intrarea în vigoare a prezentului cod. Contractele matrimoniale și contractele cu privire la plata pensiei de întreținere încheiate pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor aplica în măsura în care nu contravin acestuia.

(6) Căsătoria desfăcută pe cale judecătorească pînă la intrarea în vigoare a prezentului cod se consideră desfăcută de la data înregistrării divorțului la organul stare civilă.

(7) Stabilirea paternității (maternității), contestarea paternității (maternității) sau orice altă acțiune privitoare la starea civilă cade sub incidența Codului familiei și produce

efectele prevăzute de acesta și în cazul copiilor născuți înainte de intrarea lui în vigoare, chiar dacă cererea se află în fază de judecată.

(8) Cererile cu privire la orice măsuri de ocrotire, acceptate în baza legilor abrogate și aflate în fază de judecată la intrarea în vigoare a prezentului cod, vor fi soluționate de instanțele judecătorești potrivit dispozițiilor acestui cod.

Articolul 167. Guvernul, în termen de 3 luni: - va aduce actele ...

Guvernul, în termen de 3 luni:

- va aduce actele sale normative în conformitate cu prezentul cod;
- va adopta acte normative care să asigure aplicarea prezentului cod.

Codul este valabil. Relevanța verificată la 03.09.2021